

Toimintakertomus 2012

Kansi: Oona Tikkaaja, *Unelma*, 2012. © HTM / Hanna Kukorelli
Toimitus: Pia Majava
Ulkoasu: Arja Kiisseli
Kirjapaino: Lönnberg Painot Oy, 2013
Painos: 150 kpl
Paperi: kansi Gallery Art Silk 250 g / sisus Multi Art Silk 150 g

Sisältö

Katsaus vuoteen 2012	5
Näyttelytoiminta	6
Kävijätutkimukset ja asiakaspalaute	6
Kävijämäärät 2012	6
Julkaisu- ja tiedotustoiminta	8
Nettisivut ja sosiaalinen media	8
Museopedagogia ja asiakaspalvelu	9
Museopedagogia näyttelytoiminnan tukena	9
Muutos-näyttely	9
Yhdeksäs- ja kuudesluokkalaiset	11
Keskiviikkokerho ja nuorten ryhmä Tennari	11
Opastukset ja työpajat	11
Yrittäjien yhteistyö	11
Museopedagogiset julkaisut	11
Kokoelmatoiminta	12
Uudet hankinnat	12
Teosten sijoitukset kaupungin tiloihin	12
Teoslainat näyttelyjärjestäjille Suomessa ja ulkomailla	12
Valtakunnalliset hankkeet, kokoelmanhallintajärjestelmä ja kuva-arkisto	14
Julkiset veistokset ja julkinen taide	14
Taidemuseon omat julkisen taiteen hankkeet	15
Rakennushankkeiden budjeteista kustannetut julkiset taidehankinnat	15
Taidemuseon erillismäärärahalla toteutetut hankkeet	16
Julkisen taiteen ylläpito ja huolto	16
Tekniikka	17
Museomestarit	17
Konservaattorit	17
Aluetaidemuseotoiminta	20
Asiantuntijapalvelut	20
Hallinto	21
Johtokunta	23
Talous	23
Näyttelyt 2012	25
Meilahti	25
Tennispalatsi	26
Kluuvin galleria	31
Taidemuseon kokoelmien kartunta 2012	32

Katsaus vuoteen 2012

Helsingin taidemuseon toiminnassa tapahtui merkittäviä tiloista johduneita muutoksia vuonna 2012. Meilahden taidemuseon rakennuksessa ilmenneiden vakavien kosteusongelmien vuoksi työskentely ja näyttelyiden järjestäminen sen tiloissa ei ollut enää mahdollista. Aiemmin vuonna 2011 toteutetut korjaukset eivät olleet parantaneet tilannetta. Johtokunta sanoi irti Meilahden museokiinteistön vuokrasopimuksen 17.4.2012. Viimeinen näyttely Meilahdessa oli amerikkalaisen valokuvaajan Taryn Simonin – *Valokuvat ja tekstit*.

Meilahden museorakennuksen sulkeminen aiheutti muutoksia taidemuseon näyttelyohjelmistoon, kun sinne sovitut näyttelyt jouduttiin siirtämään Tennispalatsiin. Yhtään näyttelyä ei kuitenkaan jouduttu sulkemisen takia peruuttamaan, ainoastaan aikatauluja muutettiin ja joissakin tapauksissa laajuutta supistettiin.

Helsingin kaupunki tilasi tammikuussa 2011 Guggenheim-säätiöltä konsepti- ja kehitysselvityksen, jonka tarkoitus oli kartoittaa mahdollisuudet perustaa Suomeen Guggenheim-museo. Selvitystyö julkistettiin 10.1.2012. Kevään aikana selvitystyöstä ja Helsingin taidemuseon tulevaisuudesta käytiin julkisuudessa ja poliittisella tasolla vilkasta keskustelua. Helsingin kaupunginhallitus päätti toukokuussa äänin 8–7, että asiaa koskevaa esitystä ei viedä valtuuston käsiteltäväksi.

Näyttelyohjelmiston muutoksista ja Meilahden sulkemisesta huolimatta taidemuseon kävijämäärä oli 104 000. Eniten yleisöä kiinnosti amerikkalaisen taidelijajlegendan Georgia O'Keeffin näyttely, joka tuotettiin kansainvälisenä yhteistyönä. Kevään suurnäyttely *Lelun lumo* toteutettiin yhdessä Pariisin Grand Palais'n kanssa. Kansainvälisenä yhteistyönä toteutettiin myös *Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari*, joka oli esillä vuoden 2012 aikana Pariisissa

Musée d'Orsayssa ja sen jälkeen Düsseldorfin Museum Kunstpalastissa.

Syksyllä Tennispalatsissa jatkettiin kahta taidemuseon näyttelysarjaa. *The Making of Iron Sky* toi uudenlaisen näkökulman elokuviä käsitteleviin näyttelyihin, ja suomalaisten nykyaiteilijoiden tuotantoa esittelevässä sarjassa oli vuorossa *Nanna Susi*.

Taidemuseo käynnisti vuoden 2012 aikana toimintamuodon, jossa näyttelyitä järjestetään museon ulkopuolella. Keväällä oli esillä teoksia omista kokoelmista *Stadin nuoret* valokuvanäyttelyssä Finlandia talossa. Joulukuussa koottiin Nanna Suden teoksista pop-up-näyttely Kampin kauppakeskukseen. Pop-up-näyttelyt saavuttivat yleisön suosion ja niiden järjestämistä jatketaan.

Taidemuseon mittavin julkisen taiteen hanke vuonna 2012 oli *Tapio Wirkkalan puisto*, joka julkistettiin Arabianrannassa lokakuussa. Puiston on suunnitellut tunnettu yhdysvaltalainen kuvataiteilija, arkkitehti, ohjaaja ja lavastaja Robert Wilson. Puisto on kokonaisuutena taideteos, joka tarjoaa kaupunkilaisille uudenlaisen kohtaamispaikan. Tämä kansainvälinen julkisen taiteen hanke toteutettiin yhteistyössä Aalto yliopiston, kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston, talous- ja suunnittelukeskuksen sekä Staran kanssa. Puisto juhlisti *World Design Capital Helsinki (WDC)* sekä *Helsinki pääkaupunkina 200 vuotta (Helsinki 200)* juhluvuosia. Taidemuseo järjesti yhteistyössä Kuvataideakatemian kanssa puistoon loka–marraskuusi näyttelyn kolmen Kuvataideakatemian oppilaan teoksista.

WDC ja *Helsinki 200* -vuosia juhlisti myös toinen julkisen taiteen hanke, Siltasaarenkadun siirrettävä taideteos, Oona Tikkaon *Unelma*. Lisäksi vuoden lopulla julkistettiin peruskorjatussa Kapteenipuistikossa Pekka Kauhasen veistos *Kapteeninmuistikko*.

Prosenttirahahankkeita valmistui kuusi ja uusia käynnistettiin useita. Viikin ympäristö-

taloon valmistui Petri Eskelisen teos *Puiden välinen aika*. Baanalla julkistettiin kesällä Janne Siltasen teos *Love Helsinki*. Myllypuron uudelle terveysasemalle valmistui Terike Haapojan kaksi teosta, *Night Sky* ja *Spectrum*, sekä Katja Syrjän teoskokonaisuus *Löytöretki Myllypuroon*. Kaarina Kaikkosen veistos *Omitte siiville!* valmistui Käpylän peruskouluun ja Mika Natrin *Torni ja sen kaveri* päiväkotia Lehtisaareen. Uudet asuinalueet, kuten Kalasatama, kuuluvat myös prosenttiperiaatteen soveltamisen piiriin. Kalasatamassa on käynnissä kolme taideteoshanketta.

Taidemuseon omat kokoelmat karttuivat kaikkiaan 49 teoksella, teoksia vuoden lopussa oli kaikkiaan 8900 kpl.

Museopedagogia toteutti aktiivisesti taidemuseon missiota luomalla mahdollisuuksia ihmisen ja kuvataiteen merkitykselliselle kohtaamiselle ja tarjoamalla tilaisuuksia visuaalisen lukutaidon kehittämiseksi. Yhteistyötä koulujen kanssa kehitettiin. Erityisinä kohderyhminä olivat peruskoulun 9. ja 6. -luokkaiset. Lisäksi uusia toimintamutoja kohdennettiin vanhuksille, nuorille ja maahanmuuttajille.

Taidemuseon organisaatio vahvistui markkinointipäälliköllä syksyllä 2012. Museon visioita tarkennettiin ja vuoden aikana järjestettiin useita muutosjohtamiseen liittyviä koulutuksia ja tilaisuuksia henkilökunnalle.

Museotoiminnan äkillinen päättyminen Meilahden kiinteistössä oli taidemuseolle kova isku. Museorakennuksen sulkemisesta johtuvat muutokset vaikuttavat viraston toimintaan ja tulevaisuuteen vielä pitkään. Uhkakuvat voi kuitenkin kääntää mahdollisuuksiksi ja näissä merkeissä taidemuseo aloitti syksyllä 2012 suunnittelutyön, joka tähtää toiminnan keskittämiseen Tennispalatsiin.

Näyttelytoiminta

Taidemuseon näyttelytoimintaa leimasivat vuoden 2012 aikana toisaalta suuret kansainväliset yhteistyöprojektit ja toisaalta muutokset näyttelyiden aika-tilaissa.

Merkittävä vaikutus oli Meilahden taidemuseon sulkemisella kesäkuussa jatkuvien kusteusongelmien takia. Sulkemisen seurauksena Meilahteen sovitut näyttelyt siirrettiin pidettäväksi Tennispalatsin tiloissa vuosina 2012–2013. Laajana kansainvälisenä tuotantona toteutettu Georgia O'Keeffin näyttely oli Meilahden sijaan esillä kesällä Tennispalatsissa, mikä merkitsi sinne suunnitellun WDC-vuoden projektin *Happy End?* siirtoa vuodelle 2013. Syksyn *The Making of Iron Sky* -näyttely supistettiin yhden kerroksen laajuiseksi ja alakerrassa esiteltiin samaan aikaan Nanna Suden *Underneath the Eyes* -näyttely, jonka piti alun perin olla Meilahdessa. *Timo Heinon* ja *Marjatta Tapiolan* näyttelyt siirrettiin vuodelle 2013.

Meilahden taidemuseon viimeinen näyttely oli amerikkalaisen valokuvaajan Taryn Simonin *Valokuvat ja tekstit*. Taiteilijan lisäksi näyttelyn yhteistyökumppaneita olivat New Yorkin Gagosian Gallery, Milwaukeen taidemuseo sekä Moskovan multimediataidemuseo House of Photography.

Keväällä Tennispalatsin molemmissa kerroksissa oli esillä *Lelun lumo*, jossa paneuduttiin lelujen ja leikkimisen historiaan. Näyttely tuotettiin yhdessä ranskalaisten Réunion des musées nationaux'n ja Les Arts Décoratifs'n

kanssa ja se oli esillä ennen Helsinkiä Pariisissa Grand Palais'ssa.

Georgia O'Keeffin retrospektiivinen näyttely toteutettiin yhteistuotantona italialaisen Arthemisia Groupin, saksalaisen Kunsthalle der Hypokulturstiftungin ja amerikkalaisen Georgia O'Keeffe Foundationin kanssa. Ennen Helsinkiä näyttely oli esillä Roomassa ja Münchenissä. Näyttelyn toteutuminen oli merkittävä tapaus, sillä amerikkalaisen taidehistorian merkkihahmoihin kuuluvan Georgia O'Keeffin teoksia on nähty erittäin harvoin näin laajana kokonaisuutena Euroopassa.

Kansainvälistä yhteistyötä edusti myös Tennispalatsissa lokakuusta 2011 tammi-kuuhun 2012 runsaasti yleisöä kerännyt *Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari*. Näyttely oli esillä vuoden 2012 aikana ensin Pariisissa Musée d'Orsayssa ja sen jälkeen Düsseldorfin Museum Kunstpalastissa, joiden kanssa se oli myös tuotettu.

Suomalaisten kansainvälistä elokuva-tuotantoa esitteli syksyn *The Making of Iron Sky*, joka kertoi maailmalla huomiota herättäneen elokuvan tekemisen taustoista ja esitteli elokuvan rekvisiittaa. Suomalaisten nykyaikalaisten taiteilijoiden tuotantoa esittelevässä sarjassa oli vuorossa suosituimpiin nykyaikalaistalaiden kuuluva Nanna Suden näyttely *Underneath the Eyes*.

Toimintavuoden aikana taidemuseo levittäytyi myös museon ulkopuolelle pop-up-näyttelyillä. Kampin kauppakeskuksessa oli joulukuussa kahden päivän ajan esillä Nanna

Suden seitsemän uunituoretta maalausta. Tapahtumaan liittyi myös yleisön ja taiteilijan tapaamisia. Museopedagoginen toiminto järjesti Stoassa oman *Muutos*-näyttelyn ja kokoelmat esittäytyivät Finlandia talon Verandatilassa, jossa oli esillä *Stadin nuoret* -näyttelyn valokuvia.

Kampin metroasemalla *Kommentti*-tilassa oli vuoden aikana kolme Tennispalatsin näyttelyihin liittyvää teoskokonaisuutta. Keväällä *Lelun lumo* kommentoi Paavo Halonen installaatiollaan *Lost Toys – varjoleikkejä*. Kesällä Georgia O'Keeffin teoksiin liittyi Saara Ekströmin ja Thom Vinkin yhteistyössä toteuttama teos *Kaukana*. Syksyllä *Kommentissa* esiteltiin *Iron Sky* -elokuvan tekemiseen liittyvää rekvisiittaa.

Kävijätutkimukset ja asiakaspalaute

Vuoden aikana toteutettiin kaksi kävijätutkimusta *Georgia O'Keeffe* sekä *Nanna Susi* ja *The Making of Iron Sky* -näyttelyissä. Paperilomakkeen lisäksi tutkimuksiin oli mahdollista vastata myös sähköisesti netissä. Kävijätutkimusten tuloksia käytetään taidemuseon palveluiden, näyttelysisältöjen sekä markkinoinnin kehittämiseen. Kokoelmista tehtiin myös julkisen taiteen kysely taidemuseon nettisivuilla. Kluuvin galleriassa tehtiin käyttäjäkysely tilan vuokranneille taiteilijoille.

Avointa asiakaspalautetta kerättiin kaikista näyttelyistä toimipisteiden palautelaitteihin. Myös internetin kautta oli mahdollisuus antaa palautetta.

Kävijämäärät 2012

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Meilahti	33 000	5 888	- 27 112
Tennispalatsi	100 000	82 759	- 17 241
Kluuvin galleria	7 000	7 034	34
Muut	0	8 977	8 977
Kävijät yhteensä	140 000	104 658	- 35 342
Näyttelyt, kpl	20	21	1

Kampin metroasemalla sijaitsevassa *Kommentti*-tilassa oli esillä Paavo Halosen installaatio *Lost Toys* (yksityiskoh-
ta). © HTM / Hanna Kukorelli

Julkaisu toiminta

Vuoden 2012 aikana julkaistiin neljä omaa näyttelyjulkaisua *Lelun Lumo*, *Taryn Simon*, *Georgia O'Keeffe* ja *Nanna Susi* -näyttelyistä. *Georgia O'Keeffe* -näyttelyn julkaisu tehtiin yhteistyössä Arthemisia Groupin ja Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftungin kanssa. Nanna Susi luettelon tuottivat taidemuseo ja Parvs Publishing Oy. Tapio Wirkkalan puiston avaamisen yhteydessä julkaistiin Aalto yliopiston ja taidemuseon tuottama kirja *WILSON meets WIRKKALA*.

Helsingintaidemuseo.fi -lehti ilmestyi vuoden aikana kolme kertaa. Lehden jake-

lupisteitä olivat museon omien tilojen ja Tennispalatsin lisäksi kaupungin kirjastot, infopisteet sekä neljä metroasemaa. Lehden painosmäärät olivat 15 000–20 000 kpl ja lehden verkkoversiot olivat luettavissa taidemuseon nettisivuilla.

Nettisivut ja sosiaalinen media

Taidemuseon nettisivuilla vieraili yli 200 000 kävijää, joista n. 70 000 hyödynsi veistossivuston hakupalveluja. Taidemuseon veistossivuilta löytyy tiedot lähes 500 julkisesta veistoksesta Helsingissä. Tietokannassa on muitakin kuin vain kaupungin omistamia

teoksia. Palvelu otettiin käyttöön vuonna 1997 ja se on ollut erittäin suosittu. Veistossivujen tietokanta siirrettiin osaksi kaupungin toimipistereisteriä, minkä ansiosta kaikki julkiset veistokset ovat nähtävillä pääkaupunkiseudun Palvelukartalla. Lisäksi aloitettiin veistosivujen uudistamisprojekti.

Sosiaalisessa mediassa oltiin aktiivisia. Facebook-ystävien määrän kasvu jatkui ja vuoden lopussa taidemuseon ystäviä oli 3500. Taidemuseo avasi myös Twitter-tilin (@HginTaidemuseo), jolla oli vuoden lopussa n.150 seuraajaa. Sähköinen uutiskirje lähetettiin neljä kertaa yli 2000 vastaanottajalle.

Museopedagogia ja asiakaspalvelu

Museopedagogian ja asiakaspalvelun tavoitteena on palvella taidemuseon yleisöjä mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti. Työpajoissa opitaan itse tekemällä tarkastelemaan ja tulkitsemaan taidetta. Opastusten ja tapahtumien tavoitteena on haastaa kävijöitä tekemään omia tulkintoja taiteesta ja pohtimaan sen merkityksiä. Museopedagogian vastuulla on myös museon saavutettavuuden edistäminen.

Museopedagogian erityisiä kohderyhmiä vuonna 2012 olivat peruskoulun 9.-luokkalaiset, 6.-luokkalaiset, vanhukset, nuoret ja maahanmuuttajat. Babel-työpajat jatkuivat neljättä vuotta ja eläkeläisten ryhmä, Keskiviikkokerho, toista vuotta. Nuorten ryhmä Tennari jatkoi toimintaansa ja järjesti yhdessä museopedagogisen yksikön kanssa nuorille suunnatun *Muutos*-näyttelyn kulttuurikeskus Stoassa Itäkeskuksessa. *Taryn Simon*, *Lelun lumo* ja *Nanna Susi* -näyttelyihin järjestettiin kulttuurikurssit opettajille yhteistyössä Annantalon kanssa. Vuoden lopussa taidemuseo oli mukana järjestämässä Helsingin kaupungin tapahtumayksikön kanssa lapsille suunnattua

uudenvuoden *Valotulitus*-juhlaa.

Museopedagogia tekee yhteistyötä vastaavien kansainvälisten tahojen kanssa. Vuonna 2011 aloitettua *Art and Cross-Cultural Dialogue* Grundtvig-oppimiskumppanuus-projektia jatkettiin. Korkeakouluharjoittelijoista yksi tuli EU:n Leonardo da Vinci -harjoittelijavaihdon kautta.

Asiakaspalvelun henkilökunnalle toi isoja muutoksia Meilahden museotilan sulkemisen. Kampin kauppakeskuksen *Nanna Susi* pop-up-näyttely taas toi mukanaan uudenlaisia haasteita.

Museopedagogia näyttelytoiminnan tukena

Näyttelytoiminnassa museolehtorit olivat mukana näyttelyprojektien eri vaiheissa, suunnittelusta toteutukseen. Museopedagoginen osasto vastasi taidemuseon näyttelyiden teksti-informaation laatimisesta.

Kaikkien näyttelyiden yhteyteen järjestettiin monipuolista ohjelmaa: työpajoja, opastuksia, luentoja, konsertteja ja tanssiesityksiä. Ohjelmien tuottamisessa tehtiin yhteistyötä Helsingin seudun kesäyliopiston, Suomen mielenterveysseuran, Kansallisen

audiovisuaalisen arkiston (Kava), Blind Spot Pictures -tuotantoyhtiön, taiteilijoiden, kulttuurikeskus Stoaan ja monien muiden toimijoiden kanssa.

Oheisohjelmat ja työpajat on esitelty loppussa näyttelyiden yhteydessä.

Muutos-näyttely

Museopedagogia järjesti pop-up-näyttelyn *Muutos – Lasten ja nuorten kuvitelmaa tulevaisuudesta* Stoaan galleriassa yhdessä Tennari-ryhmän, sekä Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden kanssa. Mukana olivat myös Töölön ala-aste, Tyttöjen talo sekä taidemuseon Keskiviikkokerho.

Näyttelyssä pohdittiin, miltä tulevaisuutemme näyttää, kuuluu ja tuntuu. Näitä teemoja käsiteltiin vuoden aikana pidetyissä työpajoissa. Tennari-ryhmän nuoret osallistuivat myös aktiivisesti näyttelyn ohjelmiston tekemiseen. Näyttelyssä oli esillä arkkitehtuuria, animaatioita, koruja sekä osallistavaa taidetta. Näyttelyn aikana järjestettiin tapahtumia ja työpajoja, jotka täydensivät näyttelyn sisältöä. Kävijöitä kolmen viikon aikana oli yli 3000.

Vasemmalla: Kuva Georgia O'Keeffe -näyttelyn avajaisista. Kuvassa Georgia O'Keeffeen teos *Abstraktio* (1946).
© HTM / Maija Toivanen

Vas. ylhäällä: Nuoret pääsivät taiteilemaan Babel-kesäleirillä elokuussa. © HTM

Vas. alhaalla: Lelun lumo -näyttelyn työpajassa tehtiin keppihevosiä, joilla kisattiin Tennishire derby -laukkakilpailussa. © HTM

Oik. alhaalla: Babel-pajoissa rakennettiin vanhoista leluista uusia taideteoksia. © HTM

Yhdeksäs- ja kuudesluokkalaisten

Taidemuseo tarjosi syksyllä kaikille Helsingin 9.-luokkalaisten maksuttoman museokäynnin, joka sisälsi opastuksen sekä matkat *The Making of Iron Sky* -näyttelyyn. Projekti oli osa taidemuseon visuaalisen lukutaidon kampanjaa, jonka tavoitteena on taata peruskoulunsa päättämässä oleville nuorille mahdollisimman helposti saavutettava ja merkityksellinen museokokemus sekä toivottaa heidät tervetulleiksi näyttelyihin jatkossakin.

Taidemuseo tarjosi keväällä kaikille Helsingin 6.-luokkalaisten maksuttoman opastuksen *Lelun lumo* -näyttelyyn. Tavoitteet ovat samat kuin ysiluokkaprojektilla: taata muutokohdassa oleville, eli ala-asteelta yläasteelle, siirtyville lapsille saavutettava ja merkityksellinen museokokemus.

Keskiviikkokerho ja nuorten ryhmä Tennari

Keskiviikkokerho on eläkeläisten taideryhmä, joka kokoontuu joka toinen viikko ja tutustuu näyttelyihin, julkisiin taideteoksiin ja taidekentän tapahtumiin sekä toimijoihin. Ryhmä keskustelee, työskentelee kuvallisesti ja tapaa taiteilijoita ja muita asiantuntijoita. Syksyllä 2011 aloittanut ryhmä tutustui Mauri Kuitulan näyttelyyn Kluuvien galleriassa taiteilijan opastamana, julkisiin veistoksiin oppaan johdolla ja kokeili erilaisia kuvataidetekniikoita museon työpajassa.

Tennari-ryhmä on taidemuseon nuoria osallistava ohjelma. Se tarjoaa nuorille mahdollisuuden ilmaista vapaasti mielipiteitään ja ideoitaan, kysyä kysymyksiä, oppia kokeilun ja tarkastella maailmaa luovasti. Nuoret pääsevät myös tutustumaan museoympäristöön. He tekivät mm. performanssiesityksen *The Making of Iron Sky* -näyttelyyn, elokuvan henkeen sopivan lyhytfilmin ja yhteismaalauksen, joka oli esillä museon tiloissa.

Opastukset ja työpajat

Taidemuseossa opastukset ovat suosittuja. Vuonna 2012 pidettiin yli 500 opastusta. Viikoittaisten yleisöopastusten lisäksi ohjelmistossa oli näkökulmaopastuksia, varttiopastuksia, eläkeläisopastuksia ja perheen pienimmille tarkoitettuja satuopastuksia. Kaupungin työntekijöille tarjottiin 25 ilmaista opastusta *The Making of Iron Sky* ja *Nanna Susi* -näyttelyihin.

Näyttelyopastusten lisäksi järjestettiin opastuksia julkisista taideteoksista. *Valtiomiehiä ja alastomia naisia* -kierrokset tarkastelivat sukupuoliroolin esittämistä veistos-taiteessa. Syksyllä tarjottiin yleisöopastuksia vasta valmistuneeseen *Tapio Wirkkalan puistoon*.

Monikulttuurisuuden edistämiseksi taidemuseo jatkoi vuonna 2009 alkaneita Babel-työpajoja. Babel-pajojen vetäjinä toimivat Suomeen eri maista muuttaneet taiteilijat,

suunnittelijat ja taidekäsityöläiset, jotka opettavat pajoissa omalla kielellään. Viikonloppupajojen lisäksi järjestettiin *Lelun lumo* -näyttelyn aikana suomalais-ranskalaiselle koululle ranskankielisiä pajoja. Kesäkuussa ja elokuussa järjestettiin Babel-kesäleiriviikot, joita tuki opetusvirasto.

Yrityskylä-yhteistyö

Yrityskylä on Tekniikan museolla oleva 6.-luokkalaisten suunnattu oikeata yhteiskuntaa ja työelämää simuloiva oppimisympäristö. Yrityskylässä on oikeiden yritysten ja instituutioiden oppimispisteitä, ja Helsingin taidemuseo on yksi mukana olevista organisaatioista. Taidemuseo toteutti Yrityskylään pienoiskokaisen taidemuseon, jossa on tallettuna 38 kopiota Bäcksbäckan kokoelman teoksista. Helsingin taidemuseo on mukana Yrityskylässä ainakin vuoteen 2015.

Museopedagogiset julkaisut

Taryn Simon -näyttelyyn tuotettiin näyttelyopas. *Georgia O'Keeffe* -näyttelyyn tehtiin aikuiskävijöille vihkonen teosten tulkinnan avuksi. *The Making of Iron Sky* -näyttelyyn tuotettiin lainattava julkaisu, joka muistutti elokuvakäsikirjoitusta. Lisäksi toimitettiin lukuisia erilaisia julisteita ja käsiohjelmaa ohjesuhteisiin liittyen.

Kokoelmatoiminta

Taidemuseo kartuttaa, ylläpitää ja pitää esillä taidekokoelmiaan. Taideteos-hankintoihin on taidemuseolla kolme määrärahaa: julkista taidetta ja julkisia veistoksia kartutetaan Julkisten taideteosten hankinta -määrärahalla. Karttuvaan kokoelmaan hankitaan taideteoksia Kokoelmien uushankinnat -määrärahalla ja vuodesta 2011 lähtien myös Sijoitettavan taiteen hankinta -määrärahalla. Sijoitettavan taiteen hankinta -määräraha kohdistetaan virastoihin ja laitoksiin sijoitettavaksi tarkoitettuihin teoksiin. Julkisen taiteen teosten lisäksi virastoihin ja laitoksiin on sijoitettuna n. 3400 teosta eli melkein 40 % taidemuseon kokoelmista.

Taidemuseon kokoelmatoiminnan tavoitteena on lisätä kokoelmien teosten saatavuutta ja esilläpitoa. Yhtenä projektina veistossivujen tietokanta siirrettiin pääkaupunkiseudun Palvelukartalle. Sijoitettujen teosten ja prosenttiteosten kyltitysprojektiä jatkettiin.

Vuonna 2012 ei julkistettu omia taidekilpailuja, mutta sen sijaan taidemuseo oli yhdessä muiden kaupungin virastojen kanssa valmistelemassa kilpailuja, joita on suunnitella mm. Kalasataman alueelle sekä Kasarmintorille, jonne kaavillaan talvisodan muistomerkkiä.

Helsingin taidemuseon vuoden 2012 julkisen taiteen merkittävin hanke oli Arabianrantaan toteutettu *Tapio Wirkkalan puisto*. Puisto julkistettiin suuren mediahuomion alaisena lokakuussa 2012. Muotoilija Tapio Wirkkalan mukaan nimetyn puiston suunnitellut amerikkalainen Robert Wilson kuuluu maailman merkittävimpiin taitelijoihin. Hänen teoksissaan vuoropuhelu nuorten taitelijoiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Tapio Wirkkalan puistossa ajatusta toteutettiin Kuvataideakatemia kanssa

tehdyllä yhteistyöprojektilla, jossa kolmen kuvanveiston oppilaan teokset keskustelivat puiston omien taideteosten kanssa. Mukana olivat Tuuli Saarekas, Oskari Tolonen ja Milka Tertsunen.

Julkisiin rakennuksiin prosenttiperiaatteella toteutettuja teoksia valmistui kaikkiaan kuusi. Vuonna 2011 uudistettiin vuodelta 1991 peräisin oleva kaupunginhallituksen päätös prosenttiperiaatteen soveltamisesta Helsingissä. Päätökseen sisällytettiin prosenttiperiaatteen käytön mahdollisuus uusilla projektialueilla. Yksi näistä alueista on Kalasatama, jossa käynnistettiin vuoden 2012 aikana uusia taideteoshankkeita.

Uudet hankinnat

Taidemuseon kokoelma karttuu uusilla teostoilla vuosittain. Karttuvaan kokoelman hankintoja valmistelelee taidemuseossa kahdeksanjäseninen taidehankintaryhmä. Vuoden 2012 lopussa taidemuseon kokoelmissa oli kaikkiaan 8900 teosta. Luettelo kaikista hankinnoista ja lahjoituksista on toimintakertomuksen lopussa.

Teosten sijoitukset kaupungin tiloihin

Uusia taideteosten sijoituksia tehtiin kaupungin virastoihin yhteensä 94 kpl 16 eri kohteeseen, mm. Finlandia-taloon, Helsingin kulttuurikeskus Stoaan, Pasilan pääkirjastoon, Ympäristökeskuksen uusiin toimistotiloihin ja Helsinki EU-toimistoon Brysseliin. Lisäksi teoksia sijoitettiin Kaupungintaloon, jonka yhteydessä olevan Bockin talon eli Vanhan Raatihuoneen Empiresali-kokonaisuutta uudistettiin tuoreilla taideteoksilla.

Kaupungin toimiltojen uudelleenjärjestelyt jatkuivat edellisvuosien tapaan vilkkaana. Kaupunginjohtajan virka-asunnon taideteoksista ja huonekaluista kertova esite

päivitettiin yhteistyössä hallintokeskuksen, kaupunginmuseon ja sisustusarkkitehti Marja Enqvistin kanssa.

Taidemuseon kokoelmatoiminto huolehtii sijoitetuista taideteoksista myös virastojen muuttojen ja remonttien aikana. Taidemuseo vastaa taideteosten siirroista, välivastoinneista sekä niiden uudelleensijoitelluista. Taidemuseon konservointi huolehtii virastoihin sijoitettujen taideteosten konservoinnista ja kehystyksestä. Vuosittain ollaan tekemisissä keskimäärin viidenkymmenen viraston kanssa pelkästään erilaisten muutosten yhteydessä. Siirtojen yhteydessä käsiteltyjen teosten lukumäärä on huomattavasti suurempi kuin uusien sijoitettujen teosten.

Loppuvuodesta 2012 sosiaali- ja terveysviraston yhdistyminen aiheutti muutoksia useissa sosiaaliviraston toimipisteissä. Lisäksi erityisesti kirjastojen ja koulujen peruskorjaukset työllistivät kokoelmatoimintoa niihin sijoitettujen taideteosten osalta.

Kokoelmatoiminto toteutti laajamittaisen inventointipostituksen kaupungin virastoihin ja laitoksiin, joissa on sijoitettuna taidemuseon kokoelmiin kuuluvia taideteoksia. Yli 300 kohteeseen lähetettiin listat noin 3400 teoksesta. Inventoinnin myötä päivitettiin taideteosten sekä virastojen yhteyshenkilöiden tietoja.

Teoslainat näyttelyjärjestäjille Suomessa ja ulkomailla

Taideteoslainaus on myös yksi kokoelmatoiminnon tarjoamista palveluista. Kaikki lainaan lähtevät teokset tarkistetaan, tarvittaessa niitä kunnostetaan sekä niiden asianmukaisesta pakkauksesta huolehditaan. Taidemuseo tekee lainaajien kanssa sopimukset ja tallentaa vaadittavat tiedot taidemuseojärjestelmään.

Tapio Wirkkalan puiston taideteos herätti myös nuoremman yleisön mielenkiinnon. © HTM / Maija Toivanen

Vuonna 2012 museoille ja instituutiolle lainattiin 25 eri näyttelyyn yhteensä 97 teosta. Ulkomaille teoksia lainattiin mm. Suomen Pietarin Instituutin järjestämään Anna Tuorin näyttelyyn Venäjän taideakatemiaan.

Valtakunnalliset hankkeet, kokoelmanhallintajärjestelmä ja kuva-arkisto

Taidemuseo on mukana valtakunnallisessa Museo 2015 -hankkeessa. Museo 2015 on Museoviraston yhteistyössä Valtion taidemuseon ja Suomen museoliiton kanssa johtama hanke, joka toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella vuosina 2011–2015. Hankkeen päätavoitteita ovat museoiden kokoelmahallinnan prosessien yhtenäistäminen, museoiden kokoelmahallinnan kokonaisarkkitehtuurin laatiminen sekä edellytysten luominen yhteisen kokoelmahallintajärjestelmän hankintaan ja käyttöönottoon. Taidemuseon kokoelma-amanuessi on hankkeen kokonaisarkkitehtuuriyöryhmän jäsen. Vuoden aikana kokonaisarkkitehtuuriyöryhmä määritteli ja kuvasi museosektorin kokoelmahallinnan kokonaisarkkitehtuurin perustason.

Toinen valtakunnallinen hanke, jota taidemuseossa valmistellaan, on Kansallinen

digitaalinen kirjasto -hanke (KDK). Tämän hankkeen tavoitteena on saada museoiden aineistoja osaksi KDK:n asiakasliittymää (FINNA) ja siten laajan yleisön saavutettavaksi.

Jotta taidemuseon kokoelmien teokset saadaan suuren yleisön saavutettavaksi, on tärkeää saada mahdollisimman paljon teoksia kuvatuksi ja digitoiduksi. Tämä on myös valtakunnallisten hankkeiden onnistuneen toteutumisen edellytys. Kuvien verkkokäyttö edellyttää valtakunnallista ratkaisua tekijänoikeuskysymyksissä.

Taidemuseon teoksista oli vuoden 2012 loppuun mennessä digitoitu noin 40 %, kuvattujen teosten osuus on hieman suurempi. Kaikkiin 2000-luvulla ostettujen teosten kuviin on myös liitetty niiden metatiedot, ja sekä lepo- että käyttöarkiston kuvat on asianmukaisesti käyty läpi ja luetteloitu.

Vuoden aikana kuvaamossa siirryttiin edellisvuoden lopussa hankitun digitaalisen studiokameran myötä kokonaan digitaaliseen kuvaamiseen. Kaikki uudisostot sekä lainaan lähtevät teokset kuvattiin tällä uudella kalustolla kuten myös suuri osa talletukseen menevistä teoksista. Kesän aikana kuvattiin paljon julkisen taiteen teoksia. Kaikkien

näyttelyiden lehdistötilaisuudet, avajaiset ja ripustukset dokumentoitiin.

Ostopalveluna jatkettiin 2000-luvun teosten digitointiprojektia. Projektiin saatiin rahoitustukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuosille 2012–2013.

Julkiset veistokset ja julkinen taide

Kaupungin puisto- ja katualueilla olevat julkiset veistokset ovat näkyvä osa kaupunkitilaa ja näkyvin osa taidemuseon kokoelmia. Julkisen taiteen hankkeilla taidemuseo osallistuu mielenkiintoisten, kauniiden ja toimivien kaupunkiympäristöjen rakentamiseen.

Vuonna 2012 taidemuseo oli mukana useiden julkiseen tilaan sijoitettavien taide-teosten valmistelussa ja toteutuksessa. Vuosittain on käynnissä noin viisi omaa julkisen taiteen hanketta, rakennuksiin, puistoihin ja katualueille toteutettavia prosenttihankkeita 15–20 sekä lahjoitushankkeita yksi tai kaksi. Uutena ovat uusille asuinalueille prosenttiperiaatteella toteutettavat hankkeet. Esimerkiksi Kalasatamassa oli käynnissä kolme taide-teoshanketta. Taidemuseo toimi hankkeesta riippuen projektin tilaajatahona, lahjoituksen tai deponoinnin valmistelijana tai taitelijavaliintaa ja toteutukseen liittyvänä asiantuntijana.

Julkisten taideteosten toteutuksessa yhteistyö eri virastojen välillä on tärkeää ja yhteistyötä tehdäänkin tiiviisti rakennusviraston, kiinteistöviraston, talous- ja suunnittelukeskuksen sekä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Hyviksi todetut toimintatavat ja prosessimallit ovat käytössä hankkeiden läpiviennissä. Vuonna 2011 valmistuneen prosenttiryhmän raporttia on sovellettu virastojen välisessä työnjaossa.

Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä Helsingissä jatketaan useiden aluekokonaisuuksien rakentamista sekä suunnitellaan uusia alueita, kuten Kulosaarenranta, Hernessaari ja Keski-Pasila. Kalasatamassa sovelletaan jo käytännössä taidehankkeiden toteutusta uusien prosenttikäytäntöjen mukaisesti. Valmisteuilla on Keski-Pasilan vastaavat päätökset ja sitä kautta alueen taidehankkeiden aloittaminen.

Julkiset veistokset ovat usein myös kaupunkitapahtumien keskipisteinä. Taidemuseo myönsi luvat mm. seuraaville tapahtumille: Sibelius Akatemian ylioppilaskunta: *Havis Amandan* lakitus Vapunaattoon, Poliittisen historian opiskelijat: *Maailmanrauha*-patsaan pesu, Aalto yliopiston Kaupporkeakoulun opiskelijat: *Kolme seppää*

-veistoksen pesu. Rakennusvirasto myöntää omasta puolestaan tilaisuuksien järjestäjille alueenkäyttöluvan ja taidemuseo antaa veistosten pesuluvan ja käsittelyohjeet.

Taidemuseon omat julkisen taiteen hankkeet

Taidemuseolla on käytössään julkiseen taiteeseen varatut määrärahat, joita käytetään ensisijaisesti ulkotilaan sijoitettaviin teoksiin. Useimmiten teokset ovat varta vasten sijoituspaikkaansa suunniteltuja. Taidemuseo voi myös ostaa ja sijoittaa valmiita taideteoksia.

Vuonna 2012 juhlavuosien WDC sekä *Helsinki 200* kunniaksi valmistui kuvanveistäjä Oona Tikkaajan tilapäinen teos *Unelma* Siltasaarenkadun kävelykatuosuudelle. Lisäksi loppuvuodesta julkaistiin kuvanveistäjä Pekka Kauhasen uusi julkinen teos *Kapteeninmuistikko*, joka valmistui peruskorjattuun Kapteeninpuistikkoon. Malmin kirjastoon sijoitettiin Ola Kolehmainen teos *Untitled (Min 5+6)*. Julkisen taiteen määrärahoilla suunniteltiin myös Pekka Jylhän *Lähde*-teoksen päälle rakennettava kate, joka asennettiin paikalleen talveksi 2012–2013 ja jonka rakennuskustannuksista vastasi rakennusvirasto.

Vasemmalla: Kuvanveistäjä Pekka Kauhanen ja taidemuseon henkilökuntaa *Kapteeninmuistikko*-teoksen julkistamistilaisuudessa. © HTM / Hanna Kukorelli

Keskellä: Taiteilija Kaarina Kaikkosen värikäs prosenttirahateos *Omille siiville!* lennähti Käpylän peruskoulun katolle. © HTM / Hanna Kukorelli

Oikealla: Juhlavuosien World Design Capital Helsinki sekä Helsinki pääkaupunkina 200 vuotta kunniaksi Kalliossa julkaistiin Oona Tikkaajan (kuvassa) *Unelma*-veistos. © HTM / Majja Toivanen

Vuoden 2012 aikana pantiin alulle useita julkisen taiteen hankkeita, joiden valmistuminen ajoittuu seuraaville vuosille.

Rakennushankkeiden budjeteista kustannetut julkiset taidehankinnat

Helsingin kaupungin omien merkittävien julkisten rakennushankkeiden budjeteista käytetään yksi prosentti taidehankintoihin. Kun kyseessä ovat ympäristökohteet eli katu- ja puistoalueille sijoittuvat kohteet, käydään prosenttiperiaatteeseen sovellettavasta summasta neuvottelua.

Merkittävä rakennushanke voi olla myös peruskorjaus. Taidemuseo toimii näissä hankkeissa asiantuntijana ja eri osapuolten välisen yhteistyön koordinoijana. Taideteok-

set liitetään pääsääntöisesti taidemuseon kokoelmiin. Käyttäjähallintokunnat ovat aina myös mukana prosenttiperiaatehankintojen prosessissa.

Taidemuseon kokoelmiin liitettiin vuoden 2012 aikana kuusi prosenttiperiaatteella toteutettua, julkisiin rakennuksiin sijoitettua tilausteosta tai teoskokonaisuutta: Viikin ympäristötaloon valmistui Petri Eskelisen teos *Puiden välinen aika*. Teos muodostuu kahdesta osasta; talon sisäänkäynnillä on korkea veistos, jonka väri- ja muotokuvalliset muistuttavat vuodenaikojen vaihtelusta luonnossa ja rakennuksen sisällä on samoja muotoja toistava toinen pienempi veistos. Uudelle kevyen liikenteen väylälle Baanalle valmistui kesällä Janne Siltasen teos *Love Helsinki*. Betonista valetun teoksen lisäksi Siltanen toteutti vieriseen muuriin suuren seinämaalauksen. Myllypuron uudelle terveysasemalle valmistui teokset kahdelta taiteilijalta. Terike Haapojan teos *Night Sky* kattaa koko julkisivun. Sisäaulassa usean kerroksen läpi kulkeva seinämaalauksen *Spectrum* esittää auringon radiospektriä. Katja Syrjä toteutti Myllypuroon kahdeksanosaisen teoskokonaisuuden *Löytöretki Myllypuroon*. Teoksen lähtökohtana ovat alueen kasvit. Kaarina Kaikkosen veistos *Omille siiville!* on sijoitettu Käpylän peruskoulun katolle, josta se näkyy sekä Mäkeläkadulle että koulun pihan puolelle. Mika Natrin *Torni ja sen kaveri* -teräsveistos valmistui päiväkotia Lehtisaareen.

Vuonna 2012 valmistui myös taiteilijaryhmän Päivi Järvinen, Raija Malka, Ilari Nummi ja Timo Väänänen yhteisöllinen teos

Poutapilven tutkimuskäsky päiväkotia Poutapilveen.

Prosenttiteoksia on toteutettu Helsingin kaupungissa 1990-luvun alusta lähtien. Helsinki on ollut yksi prosenttiperiaatteen toteuttamisen edelläkävijöistä. Valmistuneita teoksia on noin 150 ja osa niistä on jo kunnostuksen tarpeessa. Taidemuseo aloitti prosenttiperiaateteosten kunnostuskartoitusprojektin syksyllä 2012.

Taidemuseon erillismäärärahalla toteutetut hankkeet

Taidemuseolle myönnettiin erityismääräraha vuonna 2011 Arabianrantaan suunnitellulle *Tapio Wirkkalan puistolle*. Robert Wilsonin suunnittelema puisto koostuu pensasaidoin rajatuista yhdeksästä eriluonteisesta huoneesta ja niihin sijoitetuista taide-elementeistä sekä Wilsonille tyypillisestä, näyttävästä valaistuksesta.

Julkisen taiteen ylläpito ja huolto

Taidemuseo huolehtii kaupungin julkisista taideteoksista yhteistyössä rakennusviraston ja Staran kanssa. Taidemuseon tehtävänä on huolehtia taideteoksesta ja rakennusvirasto huolehtii teoksen rakenteista, kuten jalustasta ja tekniikasta ja teoksen ympäristöstä. Runsa luvut talvet ovat lisänneet veistosten ylläpitoon ja huoltoon. Ulkoveistosten kunnostukset tilataan ulkopuolisilta alan ammattilaisilta.

UKK-muistomerkin vesiallas on jouduttu tyhjentämään talvikuukausien ajaksi lintujen

ruokinnan ja jätösten aiheuttaman likaantumisen ja veden jääntymisen vuoksi. Altaan talvisuojaksi teetettiin kate yhteistyössä rakennusviraston kanssa. Kun ilmat lämpenevät, kate poistetaan ja altaan putkisto sekä koneisto huolletaan ja täytetään vedellä. Samaa mittatilaustyönä tehtyä katetta tullaan käyttämään myös tulevina talvina.

Vuosaaren Ilveskorven puiston *Putkisto I-II* ja *Propelli I-II* kiviveistosten kiinnitykset vahvistettiin. Ruoholahden ala-asteen pihalla olevan taiteilija Pekka Nevalaisen *ABC kissa kävelee* -veistoksen jalustaa kunnostettiin.

Myllypuron Metroaseman aukion *Sirenan kielet* -veistoksen ääntä tuottava mekanismi uusittiin ja muilta osin korjautyö siirtyi seuraaville vuosille. Siilitien ala-asteen pihakalliolle sijoitettu Matti Kalkamon *Kehon rakennus ja purku Oy* -pronssiveistos on useaan kertaan töhrityt kauttaaltaan. Teos kunnostetaan Vantaan Metropoliasa osana konservattorikoulutusta.

Töhräjä ja tägejä poistettiin mm. seuraavista teoksista: Savelan *Älä jännitä*, Pukimäen *Aurinkolabyrintti*, Kaivopuiston rannan *Rauhanpatsas*, Malminkartanon Puustellinaukion *Laidunmaa*, Laivasillankadun *Juutalaispakolaisten muistomerkki* sekä Kampintorin *Kohtauspaikka*.

Kampin metroaseman liukuporraskuuluun 1980-luvulla valmistuneen ja Kampin rakennustöiden alta suojaan siirretyn maalauksen *Maa, ilma, tuli ja vesi* palautuksen valmistelut aloitettiin. Myös Myllynsiiven leikkipuiston *Rakkaus ja valppaus* -veistoksen kunnostuksen ja siirron valmistelu aloitettiin.

Tekniikka

Tekniikan toiminnossa museomestarit ja konservaatorit vastaavat yhdessä mm. teosturvallisuudesta, johon kuuluvat teosten esille asettaminen, kuljettaminen ja pakkaaminen. Tehtäviin kuuluu myös taideteosvarastojen ylläpito. Kokoelmien teoksia on sijoitettuna runsaasti kaupungin eri virastoihin, joten muutot ja remontit kaupungin virastoissa työllistävät museomestareita ja konservaatoreita jatkuvasti.

Museomestarit vastaavat näyttelyiden teknisestä toteutuksesta, kaupungin virastoihin sijoitettavan taiteen esille asettamisesta sekä kiinteistöihin liittyvistä teknisistä tehtävistä. Konservaatorit huolehtivat kaikista teostarkastuksista ja teosten konservoinneista, sekä uusien taidehankintojen dokumentoinnista. Konservaatorit toimivat myös kuriireina teoskuljetuksissa.

Museomestarit

Vuoden 2012 aikana museomestareita työllistivät Meilahden museon tyhjentäminen ja museon irtaimiston väliavarastointi, taideteosvaraston olosuhteiden parantaminen ja uuden näyttelytarvikevaraston käyttöönotto. Näyttelyvaihtoja oli taidemuseon museotilojen lisäksi *Kommentti*-tilassa Kampin metroasemalla sekä pop-up-näyttelyissä Kampin kauppakeskuksessa, Finlandia-talolla sekä Kulttuurikeskus Stoassa. Museomestareita tarvittiin myös julkisen taiteen uusien hankkeiden parissa, mm. *Tapio Wirkkalan puiston* taideteosten ja taidenäyttelyyn toteuttamisessa sekä Myllypuron terveysaseman uusien teosten ripustamisessa.

Vuoden aikana museomestarit huolehtivat mm. *Akseli Gallen-Kallela*, *The Making of Iron Sky* ja *Nanna Susi* -näyttelyiden teoskuljetuksista. Sijoitettavaa taidetta kuljetettiin virastoihin ja laitoksiin, ja palautettiin remonttien alta pois konservointilaitokselle ja konservoinnin jälkeen taas takaisin sijoituspaikkaansa. Taideteoshankintoja noudettiin taiteilijoilta sekä gallerioista ja taideteos-

lainoja kuljetettiin ympäri Suomea. Kalustoa uusittiin tilaamalla uusi isompi taideteoskuljetusauto.

Konservaatorit

Virastojen muuttojen yhteydessä taideteoksia siirrettiin taidemuseon tiloihin tarkastettavaksi ja tarvittaessa konservoitavaksi tai uudelleen kehystettäväksi. Myös virastoihin sijoitettaviksi valitut uudet teokset tarkastettiin ja konservoitiin. Kaikkiaan teoksia konservoitiin yhteensä 204 kpl. Työtä teettivät mm. Laakson perheneuvolan ja Myllypuron peruskoulun teokset sekä loppuvuodesta toteutunut kahden suuren viraston yhdistyminen sosiaali- ja terveysvirastoksi.

Kokoelmateoksia tarkastettiin ja kunnostettiin lainattavaksi 93 kpl. Suurin yksittäinen lainattu kokonaisuus oli 16 teosta, jotka lainattiin Leena Luostarisen näyttelyyn Helsingin Taidehalliin. Teokset jatkavat vuoden 2013 aikana muihin kotimaisiin museoihin.

Konservaatorit osallistuivat taidemuseon julkiseen taiteeseen liittyvien konservointiprojektien suunnitteluun sekä uusien julkisten taideteoshankkeiden valmisteluun. Vuonna 2012 aloitettiin systemaattinen prosenttirahaperiaatteella hankittujen teosten kuntotarkastus ja konservointitarpeen arviointi.

Näyttelyistä suuritöisin teosmäärältään oli *Lelun Lumo* -näyttely, jonka tarkastamiseen osallistuivat poikkeuksellisesti kaikki taidemuseon konservaatorit. Kuriireina konservaatorit olivat mukana *Lelun Lumo*, *Taryn Simon* ja *Akseli Gallen-Kallela* -näyttelyiden teoskuljetuksissa.

Konservaatorit osallistuivat mm. Pohjoismaisen konservatoriliiton Suomen osaston koulutuspäivään Tallinnassa ja Ate-neumin Muusa-päivään, Sinebrychoffin taidemuseon Pastelliseminaariin ja Hanasaaressa pidettyyn Prosentilla julkista taidetta -seminaariin.

Vasemmalla: Kesäleiriläiset tutustuivat mm. Janne Silta-sen teokseen *Love Helsinki*, joka sijaitsee kevyen liikenteen väylällä Baanalla. © HTM

Oikealla: Teosvarastossa säilytetään niitä teoksia, joita ei ole voitu sijoittaa esim. muihin virastoihin. Museomestarit vastaavat teosten kuljettamisesta ja pakkaamisesta. © HTM / Majja Toivanen

Taidemuseon kokoelma karttuu uusilla teoksilla vuosittain. Kaikki hankinnat on lueteltu s.32-33.

Tällä aukeamalla: vas. ylhäällä Leena Nion maalaus **Camouflage**, vas. alhaalla Eeva Karhun **Path 3** (valokuva, digitaalinen tuloste) ja oikealla Sandra Kantasen **Untitled (Sakura 3)**, (valokuva, digitaalinen tuloste).

Aluetaidemuseotoiminta

Helsingin taidemuseo on Uudenmaan aluetaidemuseo. Suuri osa maan ammatillisesti hoidetuista taidemuseoista sijaitsee Uudellamaalla. Valtion taidemuseon ja Museoviraston kanssa käytyjen alueellisen toiminnan nelivuotisneuvotteluiden yhteydessä on sovittu vuoden 2011–2013 linjaukset ja suunnitelmat.

Aluetaidemuseon tehtäviksi museoasetuksessa on määritelty mm. huolehtia alueensa museotoiminnan keskinäisestä yhteistyöstä ja antaa asiantuntija-apua toimialaansa liittyvissä kysymyksissä. Näitä tehtäviä Helsingin taidemuseo hoitaa pääasiallisesti järjestämällä koulutustilaisuuksia, seminaareja ja teematapaamisia toiminta-alueensa museoammattilaisille.

Uudenmaan taidemuseoiden talvitapaaminen järjestettiin Meilahdessa helmikuussa *Usko tai älä* -näyttelyn yhteydessä. Uudenmaan museoiden alueellinen syystapaami-

nen järjestettiin yhdessä Helsingin kaupungin museon kanssa. Tapaamisen teemana oli *Helsinki pääkaupunkina 200 vuotta*. Luennot, esitelmät ja opastukset pidettiin Tennispalatsissa ja Sederholmin talon juuri avatussa Lastenmuseossa.

Osana aluetaidemuseotoimintaa järjestetään museoammatillisia tapaamisia lähialueen taidemuseoihin. Tapaamisten tavoitteena on kartoittaa mahdollisia yhteistyömuotoja sekä tutustua taidemuseoiden toimintaan. Vuonna 2012 tutustuttiin Keravan uuteen taide- ja museo-keskus Sinkkaan, jonne myös Keravan taidemuseo on muuttanut. Vierailun kohteena olivat vuoden aikana myös Tuusulan taidemuseot, Taidekeskus Kasarmi, Taidemuseo Martta Wendelin sekä Olympiakasarmi, jossa oli esillä laaja kokoelma-näyttely sekä Halosenniemi.

Museovirastolle valmisteltiin lausunto Uudenmaan alueen kansallisesti merkittävän

kulttuuriomaisuuden kohdeluetteloinnista liittyen Haagin vuoden 1954 yleissopimukseen.

Asiantuntijapalvelut

Julkiset veistokset ja muistomerkit kiinnostavat sekä helsinkiläisiä että kaupungissa vierailevia matkailijoita. Yhdistykset, seurakunnat ja tilaisuuksien järjestäjät pyytävät usein aiheeseen liittyviä artikkeleita ja asiantuntijaluentoja. Taidemuseon asiantuntijoita oli esitelmöimässä useissa tilaisuuksissa eri puolilla Suomea ja heitä on ollut mukana monissa työryhmissä sekä erilaisissa yhteistyöprojekteissa.

Kuten aikaisempina vuosina kokoelma-toiminto vastasi myös lukuisiin taiteeseen ja kokoelmiin liittyviin kyselyihin, jotka tulivat yksityishenkilöiden, tutkijoiden sekä muiden museoiden tahoilta.

Hallinto

Vuoden 2012 aikana taidemuseon palveluksessa oli yhteensä 97 henkilöä, joiden työpanokseksi saadaan siviilipalvelusmiehet mukaan lukien henkilötyövuosiksi muutettuna keskimäärin 67 vuotta. Vakansseja taidemuseolla oli yhteensä 67 ja henkilöstön keski-ikä oli noin 46 vuotta.

Vakinaisen henkilökunnan lisäksi taidemuseossa työskenteli määräaikaisissa erimittaisissa sijaisuuksissa ja projektitehtävissä yhteensä 29 työntekijää. Työllistämistukeen perustuvassa työssä oli vuoden aikana kaikkiaan seitsemän henkilöä ja siviilipalvelustaan oli suorittamassa neljä henkilöä. Vuoden aikana taidemuseossa suoritti harjoitteluaan neljä korkeakouluopiskelijaa, kaksi TET-harjoittelijaa tutustui työelämään ja yksi harjoittelija suoritti ammattiopintoihinsa kuuluvan työharjoittelun taidemuseon asiakaspalvelutoiminnossa. Taidemuseossa työskenteli eripituisissa työsuhteissa, harjoittelijoina tai siviilipalvelustehtävissä yhteensä yhdeksän alle 25-vuotiasta henkilöä.

Kaupungin muista virastoista oli sijoitettuna kuusi henkilöä. Tarvittaessa työpalveluja ostettiin myös Seuren kautta. Vuonna 2012 eläkkeelle jäi yksi henkilö. Lisäksi vakinaisesta palveluksesta erosi kolme henkilöä. Vakinaiseen tehtävään palkattiin konservaattori, museomestari, kassanhoitaja, kolme näyttelyvalvojaa ja markkinointipäällikkö.

Koulutukseen henkilökunta osallistui yhteensä 275 päivänä. Sisäisen koulutuksen keskeinen tema oli työyhteisön muutosti-

lanteiden hallinta ja työyhteisön yhteisöllisyys muutoksen apuna. Näihin teemoihin liittyen henkilökunnalle järjestettiin kaksi koulutuspäivää yhteistyössä Oiva Akatemian kanssa. Toinen koulutuspäivä pidettiin elokuussa Suomenlinnassa ja toinen marraskuussa Teatterimuseossa Kaapelitehtaalla.

Taidemuseon henkilöstötoimikunta kokoontui kymmenen kertaa ja toimintasuunnitelma vuodelle 2012 toteutettiin suunnitelman mukaisesti (ks. s. 34). Henkilöstötoimikunnan yksi tärkeistä tehtävistä on järjestää henkilöstölle työhyvinvointia edistävää toimintaa. Taidemuseolta osallistui mm. kaksi joukkuetta kaupungin petankkikisoihin ja

edustusjoukkue Naisten Kymppiin ja Stadin soutuihin.

Henkilökunnalle järjestettiin tutustumiskierros Musiikkitaloon. Lisäksi järjestettiin mahdollisuus omakustanteiseen hierontaan työpaikalla sekä kannustettiin vapaa-ajalla liikkumiseen tuetuilla Motivus-lipuilla. Henkilökunnan työhyvinvointipäivää vietettiin keväällä tekemällä päiväretki Fiskarsiin, jossa tutustuttiin paikan monivaiheiseen ja mielenkiintoiseen historiaan sekä ajankohtaisiin näyttelyihin.

Taidemuseo kuului vuonna 2012 tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Asetetut tulostavoitteet toteutuivat 67 %:sti ja tulospalkkiot

Henkilöstö v. 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Päätoiminen henkilöstö:						
Vakinaisia kuukausipalkkaisia	50	52	54	56	53	47
Määräaikaisia	11	9	11	11	9	15
Päätoimiset yhteensä	61	61	65	67	62	62
Muu henkilöstö:						
Työllistettyjä	10	9	5	3	4	3
Siviilipalvelusmiehiä	3	2	2	2	2	2
Muu henkilöstö yhteensä	13	11	7	5	6	5
Koko henkilöstö yhteensä	74	72	72	72	68	67

maksettiin 60 henkilölle. Maksimikorvaus oli 1355€. Henkilökuntaa palkittiin myös erinomaisista työtuloksista kertapalkkioilla.

Johtokunta

Johtosäännön mukaisesti Helsingin kaupungin taidemuseon johtokunta ja sen alainen Helsingin kaupungin taidemuseo vastaavat kaupungin kuvataidepolitiikasta ja taidemuseotoiminnasta sekä muista niille määrättyistä tehtävistä hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on valinnut taidemuseolle johtokunnan kaudeksi 2009–2012. Johtokunta kokoontui vuoden 2012 aikana kymmenen kertaa ja teki 73 päätöstä. Varsinaisten jäsenten osallistumisprosentti kokouksissa oli 63,3 %.

Meilahden ja Tennispalatsin tilakysymykset olivat esillä johtokunnan kokouksissa ja keväteseminaarissa. Taidemuseon johtokunta päätti maaliskuussa toiminnan keskeyttämisestä toistaiseksi Meilahden museorakennuksessa havaittujen kosteusvaurioiden ja poikkeavien mikrobipitoisuuksien johdosta (20.3.2012 §20). Huhtikuussa johtokunta päätti irtisanoa Meilahden museorakennuksen vuokrasopimuksen päättymään *Taryn Simonin* näyttelyn jälkeen 30.6.2012 (17.4.2012 §29).

Myös johtokunnan jäsenille järjestetyssä keväteseminaarissa käsiteltiin taidemuseon tilakysymyksiä. Meilahden tilanteen lisäksi johtokunta käsiteli seminaarissa toimintojen keskittämistä Tennispalatsiin sekä kevytra-

kenteisen sisäänkäynnin suunnitelmaa Jaakonkadulle.

Johtokunnalle järjestettiin julkisen taiteen kierros 22.5. Lisäksi johtokunnan kaksi jäsentä osallistui Suomen museoliiton valtakunnallisille museopäiville ja museoliiton 89. vuosikokoukseen Joensuussa 9.–11.5.

Talous

Toimintakate, joka on kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä, toteutui 100 %:sti.

Tulotavoite ylittyi, sillä museomyymälä ja luettelomyynti toteutuivat yli asetetun tavoitteen. Vuoden 2012 toteutuneista tuotoista 48 % muodostui pääsylipputuotoista. Museomyymälän osuus oli 28 %. Loput 24 % muodostui opastusmaksuista, vuokrista, avustuksista ja sponsorituloista. Kaikkien tuottojen toteuma oli 124 %. Tämä oli 146 691€ budjetoitua enemmän.

Toimintamenot toteutuivat budjetoidun mukaisesti. Tulotavoitteen ylittyminen mahdollisti tulospalkkion maksamisen.

Taidemuseon toiminnallinen ei-sitova tavoite 20 näyttelyä ylittyi yhdellä. Uusien julkisten hankkeiden käynnistämisen tavoite, kolme hanketta, toteutui 100 %:sti.

Kävijätavoite 140 000 kävijää oli taidemuseon sitova toiminnallinen tavoite. Tavoitteesta toteutui 75 %. Ilmaiskävijöiden osuus kaikista kävijöistä oli 59 %. Toteutumatta jääneestä kävijätavoitteesta laadittiin erillinen selvitys.

Tuottavuus laski vuonna 2012 edelliseen vuoteen nähden. Tuottavuutta mitataan

kävijämäärällä ja toimintakatteella (tuottavuus 2009 = 100). Tuottavuuden lasku johtui toteutumatta jääneestä kävijätavoitteesta.

Irtaimen omaisuuden perushankinnassa koko investointimäärärahan toteuma oli 93 %.

Taidemuseon kokoelmien uushankintamääräraha sekä sijoitettavan taiteen hankintamääräraha käytettiin suunnitelman mukaisesti. Julkisten taideteosten hankintamäärärahan toteuma oli 95 %.

Muut hankinnat -määrärahan käyttö toteutui 83 %:sti. Määrärahalla toteutettiin mm. taideteosvaraston kustutinalaitteiden uusiminen, taideteosvaraston kuivainlaitteen liittäminen ilmastointikoneeseen ja sen päivittäminen, uuden tarvikevaraston varustaminen ja joitakin markkinoinnin hankkeita, kuten pop-up-näyttelyn seinäkkeet. Muut hankinnat määrärahan käyttö ei toteutunut täysmääräisesti, sillä uuteen varastoon muutto viivästyi ja siihen liittyvät investointihankinnat tehtiin vasta vuoden vaihteessa. Määrärahojen käytön vertailutaulukko vuosilta 2007–2012 löytyy sivulta 34.

Taidemuseo laati selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä arvion merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista vuodelta 2012. Lisäksi laadittiin selonteko sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen dokumentoinnista. Taidemuseon sitova toiminnallinen tavoite vuonna 2012 oli kävijämäärä.

Johtokunnan jäsenet v. 2012 sekä varsinaisten jäsenten kokouksiin osallistuminen

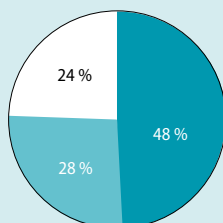
Jäsen	Läsnäolo- kerrat	Osallistumis- prosentti	Kokoukset v. 2012	Varajäsen
Halmetoja Veikko (pj) (vihr)	10	100	10	Vainio Niklas
Helle Kirsi-Leena (vas)	3	30	10	Liukkonen Jukka
Häyrinen Raimo (kok, sit)	1	10	10	Savolainen Irja
Krohn Irina (vihr)	0	0	10	Väyrynen Erja
Vapaavuori Outi (kok)	9	90	10	Mustonen Tapio
Niemi Katja (SDP)	8	80	10	Dufva Virpi
Röyskö Heini (KD)	9	90	10	Chugh Amarjit
Salonranta Jussi (vpj) (kok)	10	100	10	Grass Ulla
Sarje Kimmo (SDP)	7	70	10	Ojanne Jaakko
Peltokorpi Terhi (kh:n edustaja)				Halla-Aho Jussi
Osallistumisprosentti ka.		63,3		

Irtaimen omaisuuden perushankinta 31.12.2012

	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	%
Taidemuseon kokoel- mien uushankinta	105 000	104 960	-40	100 %
Julkisten taideteosten hankinta	168 000	160 171	-7 829	95 %
Muut hankinnat	139 000	114 814	-24 186	83 %
Sijoitettavan taiteen hankinnat	30 000	29 968	-32	100 %
Määräraha yhteensä	442 000	409 912	-32 088	93%

Taidemuseon määrärahan käyttö 31.12.2012

	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Tulot yhteensä	601 000	747 961	-146 691	124 %
Menot yhteensä	6 306 000	6 435 042	-129 042	102 %
Toimintakate	-5 705 000	-5 687 352	-17 648	100 %
Poistot	250 000	157 395	92 605	63 %
Tilikauden tulos	-5 955 000	-5 844 747	-110 979	98 %

Tulot v. 2012

- pääsylipputulot
- museomyymälä
- opastukset, avustukset ja muut

Näyttelyt 2012

Meilahti

Taryn Simon – Valokuvat ja tekstit

9.3.–10.6.2012

Kävijät: 3 324

Amerikkalainen Taryn Simon (s. 1975) on aikamme maineikkaimpia nuoria taiteilijoita. Hänen teoksissaan valokuva, teksti ja graafinen ilme muodostavat yhden kokonaisuuden. Simonin valokuvat viettelevät kauneudellaan katsojan silmää, mutta niihin saumattomasti liittyvät tekstit paljastavat kuitenkin odottamattomia, joskus jopa shokeeraavia yksityiskohtia kuvan kohteesta. Näyttely esitteli valikoiman Taryn Simonin teoksia vuosina 2002–2010 koottuista sarjoista: *Viattomat*, *Amerikkalainen hakemisto salaisista ja epätavallisista asioista* ja *Kieltotavaraa*.

Sarja *Viattomat* (2002) kyseenalaistaa valokuvan funktion uskottavana oikeuden jakajana. Silminnäkijät tunnistavat usein rikoksesta epäillyn valokuvan avulla – joskus erheellisesti. Sarjan muotokuvat kertovat

ihmisistä, jotka on tuomittu vankilaan väkivaltaisista rikoksista, joita he eivät tehneet. DNA-todisteiden perusteella heidät on myöhemmin vapautettu.

Amerikkalainen hakemisto salaisista ja epätavallisista asioista (2007) sarjaa varten Taryn Simon laati luettelon siitä, mikä Yhdysvaltain rajojen sisällä on salaista ja tavoittamatonta. Hän tutki piilossa pidettyjä asioita tieteen, hallinnon, viihteen, luonnon, turvallisuuden ja uskonnon alueilta. Simonin sarja heijastelee teemoja, jotka ovat olennaisia amerikkalaisen yhteiskunnan perusteille, mytologialle ja päivittäiselle elämälle. Kuvien kohteina ovat mm. ydinjätteen kapselointilaitos ja CIA:n päämajan taideteokset.

Teos *Kieltotavaraa* (2010) sisältää 1075 valokuvaa esineistä, jotka on takavarikoitu New Yorkin John F. Kennedyn lentokentällä

Yhdysvaltoihin saapuvilta matkustajilta ja pikapostista. Simon valokuvasi tavaroita viiden päivän ajan pitämättä taukoja tai nukkumatta. Näin kuvaamisesta muodostui hänelle eräänlainen kestävyyskoe ja performanssi. Tavarat on luetteloitu ja pantu esille tulin virallisen luokituksen mukaisesti.

Näyttelyn tuottivat yhteistyössä taiteilijan kanssa Milwaukeen taidemuseo, Helsingin taidemuseo, Moskovan multimediataidemuseo ja New Yorkin Gagosian Gallery.

Näyttelyä tuki Yhdysvaltain Suomen suurlähetystö. Pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

OPASTUKSET

Ilmaisia yleisöopastuksia, näkökulmia näyttelyyn 25.3. ja varttiopastuksia 11.3. ja 13.5.

TAPAHTUMAT

- Taiteilija Taryn Simonin luento 9.3. Mediakeskus Lumessa.
- HOK-Elannon asiakasomistajapäivä 21.4.

Taryn Simon: Larry Mayes, 2002. © Courtesy Taryn Simon, Gagosian Gallery / Almine Rech Gallery

Tennispalatsi

Lelun lumo

24.2.–13.5.2012

Kävijät: 20 805

Houkuttelevan runsas lelukavalkadi vei kävijän aikamatkalle lapsuuteen. Leikin, elämän ja taiteen suhteita monipuolisesti luotaava näyttely esitteli lähes 800 esineen voimin länsimaisten leikkikalujen historiaa, muotoilua ja estetiikkaa usean sadan vuoden ajalta. Eri aikakausien lelut, valokuvat ja taideteokset havainnollistivat, miten leikki on perustavanlaatuinen osa ihmisyyttä ja kulttuuria luovasti uudistava voima.

Lelut ovat pienoisveistoksia, jotka kerovat tyylikausista, kulttuurihistoriasta ja tapakulttuurista. Niissä piirtyvät näkyviin vallitsevat sukupuoliroolit ja aikuisten pyrkimys valmistella lapsia elämään ympäröivässä yhteiskunnassa. Lelut kuvastavat oman aikansa reaalityodellisuutta pienoiskoossa.

Näyttelyn aikahaitarissa hahmottui lelujen valmistuksen kehittyminen: kotiteollisuudesta ja käsityöläisten sivutuotteesta on tullut teollinen massatuote ja kulutustavara. Näyttelyesineiden joukosta löytyi kuninkaallisille kuuluneita leikkikaluja ja legendaaristen lelutehtaiden, kuten saksalaisen Märklinin ja amerikkalaisen Mattelin, rakastettuja klassikoita. Mukana oli myös niin kansanilmisten kuin taitelijasuuruuksien, kuten Alexander Calderin tai Keith Haringin, luomia uniikkiesineitä. Lelujen ohella näytteillä oli aiheeseen liittyvää kuvataidetta, julisteita ja filmejä. Esineet lainattiin Euroopan ja Yhdysvaltojen merkittävistä julkisista ja yksityisistä kokoelmista, kuten Pariisin Louvresta ja Lontoon V&A Museum of Childhoodista.

Näyttelyä elävöitti ja kommentoi ranskalainen taiteilija Pierrick Sorin. Hän oli luonut koomisia, optisia teattereita ja videoita, joissa taiteilija astuu sisään lelujen maailmaan. Sorinin teokset johdattelivat kävijää näyttelyn teemasta toiseen.

Lisäksi näyttelyssä oli eläinleluja Rosa Liksomien kokoelmasta ja hänen lelujen inspiroimaa taidettaan. Nykytaidetta edusti myös valikoima teoksia Helsingin taidemuseon kokoelmista. Suomalaista leluteollisuutta edus-

tivat muun muassa Martta-nuket ja Atelier Faunin Muumi-hahmot.

Näyttelyn kuraattorit olivat Bruno Girveau ja Dorotheé Charles. Suomalaisesta osuudesta vastasivat amanuenssit Tuija Kuutti ja Sanna Tuulikan-gas.

Näyttelyn tuottivat Helsingin taidemuseo ja RMN-Grand Palais Pariisissa yhteistyössä Les Arts Décoratifs'n kanssa. Näyttely oli osa WDC-ohjelmaa. Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

*Nalle-nukke, valmistaja Sigikid, Saksa, 1993.
© Musée des Arts décoratifs, Pariisi, Ranska, kuva: Jean Tholance*

OPASTUKSET

Ilmaisia yleisöopastuksia, eläkeläisopastuksia, satuopastuksia, ranskankielisiä perheopastuksia ja LES JOUETS – Leluja ranskaksi -opastuksia koululaisille.

TAPAHTUMAT JA TYÖPAJAT

- Näkökulmia näyttelyyn tapahtumissa vieraina mm. näyttelyn kuraattorit Dorotheé Charles ja Bruno Girveau, Suomen nukkeystyksestä Virpi Vihervä, tutkija Satu Frondelius, keräilijä Armi Viitasaari, keräilijä ja sarjakuvapiirtäjä Pertti Jarla sekä kuvataiteilija ja kirjailija Rosa Liksom.
- Leikin aika -tapahtumasunnuntait 18.3. (myös HOK-Elannon asiakasomistajapäivä) ja 22.4.
- Monikulttuuriset Babel-pajat 25.2.–5.5. ja sunnuntaiyöpajat 26.2.–29.4.
- Animaatiotyöpajat: Lelun tarina -animaatiokurssi nuorille sekä Se elää! -animaatiopaja 12.–13.5.
- Työpajat päiväkotit- ja koululaisryhmille: Lelu soikoon!, Omaelämäkerrallinen mobile, Minun mielikuvitusahmoni ja Sätkyukon tarina.

Georgia O'Keeffe

8.6.–9.9.2012

Kävijät: 28 658

Georgia O'Keeffe (1887–1986) on merkittävin naistaitelija amerikkalaisen modernismin historiassa. Euroopassa hänen teoksiaan on kuitenkin nähty harvoin. Helsingin taidemuseon näyttely oli ensimmäinen ja ahnaasti odotettu katsaus Georgia O'Keeffin tuotantoon Suomessa. Näyttelyssä oli esillä yli 60 maalausta, piirustusta ja veistosta sekä taitelijan esineistöä. Herkullisen lisänsä kokonaisuuteen toivat Alfred Stieglitzin (1864–1946) ottamat valokuvat taitelijasta.

Georgia O'Keeffe tunnetaan ennen kaikkea kukka- ja maisemamaalauksistaan, joissa hän sulautti yhteen abstraktin ja realistisen esitystavan. Vuonna 1929 hän alkoi työskennellä osan vuodesta New Mexicon pohjoisosassa, jonne muutti pysyvästi 1949. Hän inspiroitui ja sai vaikutteita erityisesti

alueen luonnosta, upeista vuoristo- ja aavikkomaisemista sekä sen kulttuurista ja taiteesta.

O'Keeffin menestystä ja uraa siivittivät ratkaisevasti erinomainen julkisuuden hallinta. Kansainvälisesti menestynyt valokuvaaja ja amerikkalaisen modernismin puolestapuhuja Alfred Stieglitz oli O'Keeffin taiteen uskollinen tukija ja välittäjä sekä vuodesta 1924 myös hänen aviomiehensä.

Stieglitz loi O'Keeffelle imagon nimenomaan naismaalarina. Tämän seurauksena taitelijan teoksia tulkittiin 1920-luvulla naisen seksuaalisuuden ilmauksina. O'Keeffe tunnusti kyllä Stieglitzin merkityksen uralleen, mutta vastusti teostensa sukupuoleen perustuvaa tulkintaa. Itse hän sanoi kuvaavansa teoksissaan erityisesti sitä, miten näki luonnon ja luonnonvoimat.

Mielenkiintoinen teema O'Keeffin tuotannossa olivat urbaanit näkymät New Yorkista, jossa hän asui vuodesta 1918 vuoteen 1949. Kaupunki eli 1920-luvulla muutosten myllerryksessä ja monet miesvalokuvaajat dokumentoivat sitä. Pilvenpiirtäjäteoksillaan O'Keeffe astui perinteisesti miehisenä pide-tylle aihealueelle.

Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseo yhdessä Arthemisia Groupin ja Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftungin kanssa ja se järjestettiin yhteistyössä Georgia O'Keeffe museon kanssa. Näyttely oli esillä Fondazione Roma museossa syksyllä 2011 ja Münchenissä keväällä 2012. Näyttelyä tuki TERRA Foundation for American Art. Näyttelyn yhteistyökumppanit olivat HOK-Elanto ja Sanoma Magazines Finland Oyj.

OPASTUKSET

Ilmaisia yleisöopastuksia.

TAPAHTUMAT JA TYÖPAJAT

- Kuraattori Carolyn Kastnerin luento/opastus 8.6.
- Helsinki-päivä 12.6.
- HOK-Elannon asiakasomistaja-päivä 18.8.
- *Pää pyörälle – Taidetta fillaroiden* -tapahtuma 18.–19.8.
- Taiteiden yö 23.8. Museo avoinna klo 11–22!
- Luentosarja *Kukkia ja kalloja – Georgia O'Keeffe ja amerikkalainen modernismi* yhteistyössä Helsingin seudun kesäyliopiston kanssa 8.–29.8.

Georgia O'Keeffe: Kaksi hulluruohon kukkaa, vihreitä lehtiä ja sininen, 1938. © 2009 Georgia O'Keeffe Museum

Nanna Susi – Underneath the Eyes

28.9.2012–20.1.2013

Kävijät: 23 283

Menestyneimpiin nykyaiteilijoihimme kuuluva Nanna Susi toi Tennespalatsin *Underneath the Eyes* -näyttelyynsä kolmisenkymmentä täysin tuoretta maalausta, joissa varhaistuotannon maisemat olivat vaihtuneet vaikuttaviin ihmishahmoihin ja ekspressiivisiin muotokuviin. Vaikka aiheet olivat uusia, taiteilijan maalauksiin aina kiteytynyt mystiikka oli yhä voimakkaasti läsnä.

Rohkea ja palavasieluinen Nanna Susi etsii taiteilijana vastakohtaisuuksia, haluaa rikkoa rajoja ja kyseenalaistaa totuuksia. Maalaaminen on hänelle ajattelun muoto, tapaa elää ja elämän taistelutanner. Hän haastaa

ytä lailla itsensä, oman tekemisensä kuin maalaustensa värin ja valon.

Uudet teokset olivat syntyneet vimmaisesta luomisen vallasta. Maalausten henkilöt olivat samaan aikaan vahvasti läsnä ja pohjattoman poissaolevia. Heidän silmänsä olivat mustuneet, hahmot hävinneet taustaan kuin taiteilijan sinne runnomina, mutta silti voimaa uhkuu.

Nanna Susi (s. 1967) sukelsi suuren yleisön tietoisuuteen tultuaan vuonna 2000 valituksi Vuoden nuoreksi taiteilijaksi. Tuolloin Tampereen taidemuseossa järjestetyn näyttelyn jälkeen hän on pitänyt lukuisia gallerianäyttelyitä ja osallistunut moniin ryhmä-

näyttelyihin sekä Suomessa että ulkomailla. Tennespalatsin *Underneath the Eyes* oli taiteilijan ensimmäinen suuri museonäyttely Tampereen jälkeen. Kaikki esillä olevat teokset olivat syntyneet vuosien 2011–12 aikana.

Underneath the Eyes -näyttelyn yhteydessä Helsingin taidemuseo ja Parvus Publishing Oy julkaisi näyttelyluettelon, johon olivat kirjoittaneet Bonnier Publications Oy:n toimitusjohtaja Marjaana Toiminen ja filosofian tohtori, kuvataiteilija Kimmo Sarje.

Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseo. Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

OPASTUKSET

Ilmaisia yleisöopastuksia, eläkeläisopastuksia, varttiopastuksia 30.9. ja 20.1. sekä elokuvasarjaan liittyviä opastuksia 13.10., 27.10. ja 1.12.

TAPAHTUMAT JA TYÖPAJAT

- Taiteilijakerrokset *Underneath The Eyes* -näyttelyyn Nanna Suden johdolla 30.9. ja 7.10.
- *Iron Sky* -elokuvasarja Orionissa, 15 esitystä.
- Mielessä ja avaruudessa -tapahtumapäivä 18.11. (myös HOK-Elannon asiakasomistajapäivä), vieraina mm. tuottaja Samuli Torssonen, taiteilijakaksikko Tärähtäneet ämmät ja runoilija Teemu Manninen.
- *Iron Sky* fanipäivät 9.10.12 ja 5.1.13.
- Satupäivä 18.10.
- Terve! -tapahtumapäivä Mielen-terveysviikolla 24.11.
- Monikulttuuriset Babel-pajat 29.9.–1.12. ja sunnuntaiyöpajat 30.9.–2.12.
- Tunteiden värit -työpaja päivä-koti- ja koululaisryhmille.

The Making of Iron Sky

28.9.2012–20.1.2013

Kävijät: 23 283

Vasemmalla: Nanna Susi: Taitoluistelua / Figure Skating, 2012. © kuva/photo: Jussi Tiainen

Yläpuolella: Jussi Lehtiniemen elokuvaan tekemä konseptimaalaus: Kuunatsien avaruuslaivasto hyökkää kuun pimeältä puolelta. © Blind Spot Pictures, concept art: Jussi Lehtiniemi

The Making of Iron Sky -näyttely kertoi maailmanlaajuisesta menestystä saavuttaneen Iron Sky -elokuvan visuaalisesta suunnittelusta ja yhteisöllisestä tuotantoprosessista. Näyttelyssä oli mukana runsaasti luonnoksia, digitaalisesti toteutettuja matte-maalauksia, elokuvan puvustusta ja lavasteiden rekonstruktioita. Esillä oli myös alkuperäinen kuvakäsikirjoitus kokonaisuudessaan.

Sosiaalinen media ja joukkoistaminen olivat merkittäviä tekijöitä keuhällä 2012 ensi-iltansa saaneen Iron Sky -elokuvan synnyssä. Elokuvan tekemiseen osallistui satojatuhansia faneja ympäri maailmaa. Näyttely kertoi, miten monista mahdottomista ongelmista selvitettiin nettiyhteisön avulla. The Making of Iron Sky oli hämmästyttävä tarina siitä, kuinka innostus ja pitkäjänteinen haaveista kiinnipitäminen voi vuosien kuluessa johtaa huikkeisiin lopputuloksiin.

Elokuvan visuaalisen suunnittelun lisäksi näyttelyssä esiteltiin elokuvan teossa käytettyä Green Screen -tekniikkaa. Mukana oli myös elokuvan syntyvaiheista kertovia dokumentteja sekä tekijöiden aiemmat kulttimaineeseen nousseet Star Wreck -elokuvat.

Iron Sky oli Suomen historian kallein elokuvatuotanto. Elokuva kertoi kuinka vuonna 1945 kuun pimeälle puolelle paenneet natsit palaavat vuonna 2018 valloittamaan maailman. Elokuvan ohjasi Timo Vuorensola ja se on palkittu Hopeinen Melies -palkinnolla sekä yleisöpalkinnolla Brysselin kansainvälisillä fantasiaelokuvafestivaaleilla.

Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseo ja se järjestettiin yhdessä Blind Spot Picturesin kanssa. Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

4.4.-29.6.2012

Stadin nuoret 1950- ja 1960-luvuilla

Finlandia-talon Café Veranda

Café Verandassa oli esillä *Stadin nuoret 1950- ja 1960-luvuilla* -valokuva-näyttely, jonka kuvat kertoivat nuorisokulttuurin muutoksesta niin musiikissa kuin muodissakin. Helsinki pääkaupunkina toimi itseoikeutetusti tapahtumien näyttämönä. Näyttelyn valokuvaajia olivat Martti Brandt, Caj Bremer, C-G Hagström, Pekka Haraste, Ismo Hölttö, Olavi Kaskisuo, Aulis Nyqvist, Kristian Runeberg ja Seppo Saves.

Esillä olevat valokuvat olivat osa laajempaa *Stadin nuoret* -kokonaisuutta, joka oli esillä Taidemuseo Tennispalatsissa vuonna 2000. Tämä näyttely oli myös osa *Helsinki 200* juhlavuotta.

11.-30.10.2012

Muutos – Lasten ja nuorten kuvitelmia tulevaisuudesta

Stoan galleria

Kävijät: 3 015

Muutos-näyttelyssä pohdittiin, miltä tulevaisuutemme näyttää, kuuluu ja tuntuu. Näyttelyä olivat tekemässä helsinkiläiset lapset, nuoret ja äidit, jotka keväällä 2012 työskentelivät erilaisissa työpajoissa tulevaisuuden arkkitehtuuria ja esineitä muotoillen sekä animaatiota kuvaten. Näyttelyn aikana järjestettiin työpajoja ja tapahtumia, jotka täydensivät näyttelyä.

Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseon museopedagogia yhteistyössä Helsingin Kulttuurikeskuksen sekä Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden kanssa. Mukana oli myös Töölön ala-aste ja Tyttöjen talo.

13.-14.12.2012

Nanna Susi – Pop-up-näyttely

Kampin kauppakeskus

Kävijät: 5 062

Nanna Suden seitsemän maalausta oli esillä Kampin kauppakeskuksessa joulukuussa kahden päivän ajan. Taiteilija itse oli paikalla molempina päivinä keskustelemassa yleisön kanssa.

Kluuvin galleria

Näyttelyt 2012

Kävijät: 7 034

- 7.1.–22.1. **Tomi Lauri & Kyösti Pärkinen:** Just Because You Feel It Doesn't Mean It's There
- 27.1.–12.2. **Erkki Nampajärvi**
- 17.2.–4.3. **Timo Wright:** If You Tolerate This...
- 9.3.–25.3. **Riikka Kuoppala:** Sohva, televisio ja videot
- 30.3.–15.4. **Kalle Turakka Purhonen:** ETM – Elämäni Tekniikan Maailmassa: omakuvanäyttely
- 20.4.–6.5. **Wilma Hurskainen:** The Woman Who Married a Horse
- 11.5.–27.5. **Nuutti Koskinen:** Saturnus ja pirut – videoinstallaatioita
- 1.6.–17.6. **Taneli Rautiainen**
- 18.6.–2.8. Galleria suljettu
- 3.8.–19.8. **Oskari Parkkinen:** The Black Instrument / L'Instrument noir / Das schwarze Instrument / Musta instrumentti / El Instrument negro
- 24.8.–9.9. **Antti Nyssölä**
- 14.9.–30.9. **Mauri Kuitula:** Naturell
- 5.10.–21.10. **Lao Baixing:** Save Our Souls – Melodraama*
- 26.10.–11.11. **Antti Ruuhela**
- 16.11.–2.12. **Michiko Erkola:** Rotation – In The Deep
- 7.12.–23.12. **Satu Rautiainen:** Talo ilman seiiniä – maalauksia

* Jaakko Karhusen näyttely keksityllä taiteilijanimellä

Vasemmalla: Muutos-näyttelyssä Tulevaisuuden talo on rakennettu kierrätysmateriaaleista. @ Heli Mäkinen
Oikealla: Kuva Taneli Rautiaisen näyttelystä
© HTM / Hanna Kukorelli

Taidemuseon kokoelmien kartunta 2012

Tekijä	Teos	Ajoitus	Pääluokka
Cavén Elisabet	Kosmos I	2007	Valokuva
Cavén Elisabet	Lajien synty	2012	Valokuva
Cavén Elisabet	Egyptin ihmeet	2007	Valokuva
Creutziger Erik	”Han talte icke, men ögat talte”	2012	Maalaus
Creutziger Erik	Ystävät puistossa	2011	Maalaus
Creutziger Erik	Norsut	2011	Maalaus
Eskelinen Petri	Puiden välinen aika	2012	Veistos
Eskelinen Petri	Puiden välinen aika	2012	Veistos
Eskola Jenni	Mo(nu)ment	2012	Installaatio
Fredriksson Leonora	Valhalla	2012	Maalaus
Fredriksson Leonora	Pikku häkki	2012	Maalaus
Goman Jussi	R.S.V.P.	2012	Maalaus
Goman Jussi	Knock Before You Come	2011	Maalaus
Goman Jussi	Faceless Phase	2012	Maalaus
Haapoja Terike	Spectrum	2012	Maalaus
Haapoja Terike	Night Sky	2012	Valoteos
Hallapuro Mari	White Trash Fast Food	2011	Grafiikka
Hallapuro Mari	White Trash Fast Food	2011	Grafiikka
Hallapuro Mari	White Trash Fast Food	2011	Grafiikka
Hallapuro Mari	White Trash Fast Food	2011	Grafiikka
Hallapuro Mari	White Trash Fast Food	2011	Grafiikka
Heikkilä Hanna-Riikka	Se nukkuu	2012	Maalaus
Heikkilä Hanna-Riikka	Nakkipuut	2012	Maalaus
Kaikkonen Kaarina	Omille siiville!	2012	Veistos
Kannisto Sanna	Considerable Darkness	2010	Valokuva
Kantanen Sandra	Untitled (Sakura 3)	2010	Valokuva
Karhu Eeva	Path 3	2011	Valokuva
Karhu Eeva	Path 11	2011	Valokuva
Karhu Eeva	Path 16	2011	Valokuva
Karhu Eeva	Path 19	2011	Valokuva
Kina Jonna	Reconstructions	2012	Mediataide
Kina Jonna	Ways of Seeing (Reconstructions)	2012	Valokuva, kollaasi
Merenmies Elina	Baroque Self-portrait	2011	Maalaus
Nabb Janne + Teeri Maria	Kevätseuranta	2012	Installaatio
Nampajärvi Erkki	Sneaky	2011	Paperikollaasi
Nampajärvi Erkki	Lizard Jesus	2010	Paperikollaasi
Natri Mika	Torni ja sen kaveri	2012	Veistos
Nio Leena	Camouflage	2012	Maalaus
Nurminen Tiina Elina	sarjasta Unelmien ilta (2)	2012	Maalaus
Paunila Marjukka	Olet mukana	2012	Maalaus
Pulkkinen Anssi	Meri (kolme rajaa)	2012	Mediataide
Rautiainen Taneli	Nimetön	2012	Installaatio
Ruuhela Antti	Nimetön	2012	Maalaus
Ruuhela Antti	Nimetön	2012	Maalaus
Salmenkivi Maiju	Light Carnival	2011	Maalaus
Siltanen Janne	Love Helsinki	2012	Veistos
Simon Taryn	Immigration Applications (Accidentally seized)	2010	Valokuva
Simon Taryn	Seeds (Prohibited)	2010	Valokuva
Susi Nanna	Kuka kertoo meille, että on tullut aika kääntyä	2012	Maalaus

Syrjä Katja	Koivu, pietaryrtti, lupiini ja kanerva / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Koivunkeltainen ja Kukankeittäjä / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Intiaanitarina / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Pietaryrtti ja Hickory / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Pietaryrtin vihreä / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Prosessi / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Lupiininkeltainen / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Syrjä Katja	Kanervan keltainen / Löytöretki Myllypuroon	2012	Grafiikka
Tikkaoja Oona	Unelma	2012	Veistos
Tukiainen Katja Maarit	Rainbow Eyes	2011	Maalaus
Vertanen Annu	Liquid Crystal II	2012	Grafiikka
Wilson Robert	Tapio Wirkkalan puiston taideteokset	2012	Installaatio
Teosten lukumäärä 49	Teososien lukumäärä 62		

Jussi Gomanin: R.S.V.P. (maalauk), 2012.
© HTM / Maija Toivanen

Henkilöstötoimikunnan toteutunut toimintasuunnitelma 2012

Toiminta	Ajankohta
Omat voimavarat	
Kaupungin petanque kisat	11.5.
Tyhy-päivä, kevät	7.5.
Naisten kymppi	27.5.
Stadin soudut	24.8.
Musiikkitalokierros	4.6. ja 31.10.
Hieronta	kevät ja syksy
Motivus-lippuetu	jatkuva
Tuettu talon sisäinen toiminta (joulukortti- ja korupaja)	16.11. ja 27.11.
Pikkujoulut	5.12.
Työn hallinta	
Näyttelyn aihealueiden avaaminen	20.4., 7.9., 18.12.
Tutustutaan toistemme työhön: teosten käsittely ja kuva-arkisto	16.11.
Julkisen taiteen kierros, valaiseva veistoskierros	17.2.
Työolot ja turvallisuus	
Vaarojen arvioinnin päivittäminen ja seuraaminen	kevät
Nollatapaturma-foorumi	jatkuva
Työsuojelupakki ja luottolaatikko	jatkuva
Ergonomia ja työvälineet	jatkuva
Työyhteisön toimivuus ja johtaminen	
Tyhy-tuloksista nousseiden asioiden seuraaminen	jatkuva
Tyhy-toiminnan suunnittelu	jatkuva
Palautekyselyt tyhy-päivistä	jatkuva
Koulutuspäivät henkilökunnalle, aiheena muutoksenhallinta	20.8. ja 5.11.
Kapungin tyhy-kysely ja tulosten purkaminen	vkot 44-45
Tyhy-budjetti, josta kaupungin tyhy-rahoja 7 000€	22 000€

Toiminnalliset suoritteet 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Näyttelyt	27	30	23	21	23	21
Kävijämäärät	181 308	193 792	120 666	82 808	114 353	104 658
Opastukset	648	696	679	573	626	515
Aukiolotunnit	5 758	5 583	5 478	5 363	4 620	4 853
Työpajat	162	192	158	142	164	194
Oheishjelmat	43	85	65	72	46	41
Julkaisut	3	8	5	4	6	4
Kokoelmien kartuttaminen	8 464	8 600	8 686	8 779	8 851	8 900
Julkiset veistokset ja julkinen taide	9	10	11	11	9	9
Teoslainat / kohteet	66/31	82/21	72/30	52/23	56/23	97/25
Talletukset / kohteet	75/11	107/13	144/17	142/19	93/22	93/15

Määrärahan käyttö 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Käyttömenot	5 686 916	5 835 340	6 373 681	6 036 015	6 337 690	6 435 042
Käyttötulot	805 607	611 822	568 843	351 315	726 558	747 691
Toimintakate	-4 881 309	-5 223 518	-5 804 838	-5 684 670	-5 611 132	-5 687 352
Korot ja poistot	274 897	173 163	169 858	187 669	177 889	157 395
Tulos	-5 156 206	-5 396 680	-5 974 697	5 872 368	-5 789 021	-5 844 747
Investointiosa						
Perusparannukset						
Ylitysoikeus		50 000				
Taidemuseon kokoelmien uushankinta	217 221	219 858	254 962	223 731	103 340	104 960
Julkisten taideteosten hankinta	121 369	179 123	197 388	158 730	197 013	160 171
Muut hankinnat	168 668	164 789	225 481	179 890	137 745	114 814
Sijoitettavan taiteen hankinnat					29 960	29 968
Yhteensä	507 259	563 769	677 831	562 364	468 058	409 912

